

Broj XLVIII / 2019

Bilten o procesu pregovora
o pristupanju Srbije Evropskoj uniji

NEFORMALNO OBRAZOVANJE – PRILIKA ZA RAST I STVARANJE

TEMA BROJA STR. 4–6

INTERVJU STR. 7–8

Lazar Džamić – U traganju za mitskom dušom

KOLUMNA STR. 9–10

O učenju i razumevanju – Naše evropske srede

U FOKUSU STR. 11–12

Studije budućnosti – Škola za život

AKTUELNO STR. 13–14

PESCO i budućnost evropske vojske –
Prvi koraci ka zajedničkoj odbrani

PREGLED NAJVAŽNIJIH DOGAĐAJA

- 5. mart** **Kristijan Danijelson posetio Srbiju**
Tokom trodnevne posete Srbiji, Kristijan Danijelson, direktor Generalnog direktorata za susedsku politiku i pregovore o proširenju Evropske unije, u Beogradu je 6. marta razgovarao s predsednikom i ministrom spoljnih poslova, kao i sa članovima Odbora za evropske integracije i Odbora za spoljne poslove Narodne skupština. [Više...](#)
- 20. mart** **Pomoć od 14,5 milijardi evra za Tursku i Zapadni Balkan**
Šefovi diplomatija Evropske unije su u Briselu, 19. marta, podržali predlog da se u idućem, sedmogodišnjem budžetu EU izdvoji 14 milijardi i 500 miliona evra za bespovratnu pomoć za pripremu Turske, kao i zemalja kandidata i potencijalnih kandidata sa Zapadnog Balkana za članstvo u Uniji. [Više...](#)
- 21. mart** **Evropska unija podržala odlaganje Bregzita**
Predsednik Evropskog saveta Donald Tusk izjavio je da su se lideri EU složili da odlaganja primene člana 50. o izlasku Britanije iz Unije bude produženo do 22. maja. [Više...](#)
- 27. mart** **Održan sastanak Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje Evropska unija – Srbija**
Deseti sastanak Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje Evropska unija – Srbija (POSP) održan je u Strazburu, 27. marta. Usvojena je Deklaracija i preporuke u kojima se pozdravlja kontinuirani napredak Srbije u pregovorima o pristupanju Uniji. [Više...](#)
- 28-29. mart** **Johanes Han posetio Beograd**
Evropski komesar za susedsku politiku i pregovore o proširenju Johanes Han posetio je Beograd 29. marta i tom prilikom se susreo sa premijerkom i predsednikom, kao i s predstavnicima opozicije. Prisustvovao je i otvaranju rekonstruisane srednjovekovne tvrđave Golubački grad. [Više...](#)
- 29. mart** **Potpisana Deklaracija iz Bukurešta**
Deklaracija iz Bukurešta potpisana je 29. marta u Bukureštu. Deklaraciju su potpisali lideri Srbije, Rumunije, Bugarske i Grčke, i u njoj se govori o podršci putu Srbije ka Evropskoj uniji, kao i njenim naporima da ispunji kriterijume za pristupanje. [Više...](#)

IMPRESUM

Izdavač: Beogradska otvorena škola (BOŠ)
Masarikova 5/16, 11000 Beograd, Srbija
www.bos.rs

Urednici: Jelena Babić, Vladimir M. Pavlović, Jelena Jorgačević,
Milica Mijatović, Tamara Arsić

Autori: Tamara Arsić, Danijela Grubnić, Jelena Babić, Mijat Barjak-
tarević, Aleksandar Somer, Sandra Predić, Milica Vukadinović

Lektura: Marijana Milošević

Objavlivanje elektronskog biltena „Progovori o pregovorima” podržala je Fondacija za otvoreno društvo u Srbiji. Stavovi izneti u ovom biltenu nisu nužno stavovi Fondacije za otvoreno društvo. Beogradska otvorena škola odgovorna je isključivo za iznete informacije. Za stavove i informacije u autorskim tekstovima i intervjuima odgovorni su sami autori, odnosno intervjuisane osobe.

SLOBODA, ZNANJE I INOVACIJE

Šta je obrazovanje? Da li je to ono što ponese iz osnovne škole, srednjoškolskih ili fakultetskih klupa? Ili s različitih kurseva, obuka, programa kroz koje se usavršavamo?

Zašto učimo? Za ocenu, da budemo pametniji, za posao ili nešto četvrto?

Ovaj broj Biltena posvećujemo odgovorima na ova pitanja. Iako bi neko rekao da ova tema nema mnogo veze s glavnom temom našeg Biltena i njegovim naslovom - itekako ima. Osim u kontekstu prihvatanja evropskih standarda i pravila u obrazovanju, možda je još važnija činjenica da oni koji se danas nalaze kako u formalnom tako i neformalnom sistemu obrazovanja, jesu oni koji će sutra voditi Evropsku uniju i živeti u njoj. Dakle, obrazovanje je ono što velikim delom (pred)određuje budućnost pojedinca, ali i jedne države.

A kakvu mi budućnost možemo sada da očekujemo sa ogromnim brojkama koje se pominju kada se govori o odlivu mozgova? I šta možemo učiniti da je promenimo?

U rubrici Tema broja pišemo o tome šta je neformalno obrazovanje i zašto je ono važno. Često dodatni, vannastavni angažman, ono može imati velike prednosti i doprineti razvoju i osnaživanju pojedinca, naročito kroz pružanje širih pogleda na svet i novih, multidisciplinarnih znanja.

Da ne bude da o tome samo pričamo, predstavljamo vam kakav program neformalnog obrazovanja, pod nazivom Studije budućnosti, već 26 godina, sprovodi Beogradska otvorena škola, a čiji polaznici/polaznice većinski jesmo i sami/same (mi, autori/autorke i urednici/urednice Biltena).

Čitajte i o tome kako je to kada na Studije budućnosti dođete u periodu kada je ideja o Srbiji u EU tek u povoju, a onda dobijete priliku da godinama, ovoga puta kao predavačica, zajedno sa studentima, pratite i raspravljate o razvoju i realizaciji ove ideje, ali i da razmatrate budućnost EU. Uglavnom sredom.

Prilikom pripreme ovog broja Biltena, imali smo čast i da razgovaramo s Lazarom Džamićem o njegovom iskustvu u Londonu i razlikama u odnosu na Srbiju, o načinima na koje naš obrazovni sistem može da se poboljša i o ulozi i mestu Srbije u Evropskoj uniji.

S obzirom na to da se uvek dotaknemo i tema aktuelnih i relevantnih za Evropsku uniju, s posebnim zadovoljstvom vam predstavljamo dva članka čiji su autori dvoje studenata 26. generacije Studija budućnosti – o budućnosti evropskih vojnih snaga i ulaganju Evropske unije u istraživanje i razvoj i o sintetičkoj biologiji.

Do sledećeg broja,

*Tamara Arsić,
Beogradska otvorena škola*

Neformalno obrazovanje

PRILIKA ZA RAST I STVARANJE

Pozna generacija milenijalaca sazreva u okruženju u kome je važno da znaju kako je nekada bilo. A sve to traje dok istražuju i gledaju kako je vršnjacima u Evropi, u kojoj je ipak važnije pitanje kako će biti. Studije budućnosti prepoznaju da je važno dati toj generaciji priliku da kada planira, zna šta može da planira; da o svom razvoju i ambicijama misli u okvirima u kojima misle njihovi evropski vršnjaci.

Oksfordski rečnik obrazovanje definiše kao proces pružanja i dobijanja sistematičnih instrukcija, posebno onih pruženih i dobijenih u školama ili na univerzitetima.

Kada god govorimo ili se pitamo šta je to obrazovanje, prvo što nam padne na pamet je sistem formalnog obrazovanja, pa je otuda jasno zašto se obrazovanje u najpoznatijem (obrazovnom) rečniku ovako definiše. Takođe, škole su mesta gde pojedinci aktivno provode značajan deo formativnih godina svog života.

S druge strane, često se previđa da bi ispravnija definicija i/ili razumevanje bila da se obrazujemo uvek, u trenutku kada o tome govorimo, ali da imamo i svest da se obrazujemo za trenutak koji nam budućnost donosi, a u kojoj tek sledi primena znanja koja prikupljamo.

Pozna generacija milenijalaca (rođenih početkom i sredinom devedesetih godina) odrasla je sa informacijom da je Srbija u pregovo-

rima sa Evropskom unijom i da će jedan deo njihovog odrastanja, a nadamo se i veliki deo života, biti u državi koja je deo nečega velikog i važnog kao što je EU. Ta generacija ima uvid da je Srbiji na tom putu nekada dobro, nekada bolje, a da nekada nailazi na velike poteškoće i zastoje. Paralelno, milenijalci nemaju uvek jasan uvid kako taj proces na njih pojedinačno utiče. Ne manje važno, ta generacije je deo sistema obrazovanja koji traje i razvija se upravo uporedo sa ovim procesom. Zbog tog procesa on postaje evropski, a većina deli utisak da je to put ka kvalitetnijem.

Ova generacija u njemu uči, planira i pozicionira se.

Ova generacija zna šta je bolonjski sistem obrazovanja.

Većina njih je svesna da ovo nije projekat EU, već velikog broja evropskih zemalja usmeren ka tome - na koji način i po kojim standardima bi zajedno trebalo da obrazujemo i stvaramo naše akademske građane. Oni su svesni da je to sistem u odnosu na koji naši programi formalnog obrazovanja moraju da se usavrše da bismo dostigli zajednički definisane (evropske) standarde. Ideja ovog procesa nije bila da uvede više kolokvijuma i čuvene ESPB poene samo da bi opteretila studente, a rasteretila profesore. Ideja je da opet postanemo jednaki sa svojim kolegama iz Evrope. Da se kurikulumi inoviraju, da se proces učenja rastereti upravo radi efikasnije implementacije znanja stečenih tokom studija.

Izvor: Arhiva BOŠ-a

Izvor: Arhiva BOŠ-a

Potruga za drugačijim vrednostima

Od uvođenja bolonjskog sistema prošlo je skoro petnaest godina. Evropi smo bliže, ili makar pretpostavljamo da jesmo, ali nas standardi nisu učinili mnogo boljima. Broj mladih koji godišnje odu iz Srbije, ali i regiona, pokazuje da sistem odlično radi za nas: smelo bismo mogli da zaključimo da naši studenti postaju traženiji i željeniji na evropskom tržištu.

Ali da li nam je to bio cilj? I ako nije, šta tačno mi radimo da stvari promenimo?

Kada se malo zagrebe po istraživanjima koja su sprovedena u regionu, a tiču se Brain Drain-a odnosno odliva mozgova ili kada se samo porazgovara s mladima, saznaje se da je jedan od razloga njihovog napuštanja zemalja regiona i odlazak u razvijenije, evropske zemlje, upravo traganje za drugačijim vrednostima, za mestima gde će osetiti da se njihov razvoj podstiče, a doprinosi ceni. Ističe se i da najčešće na svojim fakultetima najjasnije uočavaju odsustvo ovakvog načina vrednovanja.

Sistem formalnog obrazovanja i treba da bude formalan, da ima svoja jasna, unapred definisana pravila; on odgovara za rezultate onome u čijoj sinergiji su pravila smišljena – državi, nositeljki politika za građane.

Dodatak i(li) korektiv

Ali ko onda prati kako se politike implementiraju i kakve rezultate postižu, posebno u oblasti obrazovanja?

I da li pratitelj ili pratiteljka zapravo praćenjem menjaju kurs koji današnje obrazovne politike u Srbiji zauzimaju? Postoji li neki evropski primer u kome postoji telo koje reguliše i nadzire rad univerziteta i rektorata? I da li nam takvo telo uopšte treba? Ako je nešto rigidno i formalno, čime možemo da ga prošaramo i dopunimo da svoj puni potencijal zapravo ostvari?

Šta je to neformalno obrazovanje i koliko može da bude korektor formalnog?

Ako su definicije tu kako bismo bolje razumeli procese, mogu li procesi da budu takvi da uče jedni od drugih, posebno ovi koji se tiču nas – obrazovni. Može li sistem formalnog obrazovanja da prepíše jedan deo praksi iz neformalnog?

Ako su definicije tu kako bismo bolje razumeli procese, mogu li procesi da budu takvi da uče jedni od drugih, posebno ovi koji se tiču nas – obrazovni. Može li sistem formalnog obrazovanja da prepíše jedan deo praksi iz neformalnog?

Bez obzira na ciljnu grupu, neformalno obrazovanje se definiše kao bilo koja obrazovna aktivnost koja se realizuje van institucije formalnog obrazovanja. Definicije navode da je ovo skup aktivnosti koje su dodatak formalnom obrazovanju, bez obzira na ciljnu grupu. Ovaj skup aktivnosti se često označava kao fleksibilan, orijentisan na učesnike, s jednom od glavnih ideja – zagovaranje uključenosti (participativnosti).

Pioniri promena

Studije budućnosti Beogradske otvorene škole na ovaj način neguju svoj cilj – osnažiti pojedince znanjima i veštinama koje su oslonac znanjima i veštinama stečenim na matičnim obrazovnim institucijama. Jedan od najstarijih programa neformalnog obrazovanja u Srbiji je od svog početka imao cilj da odgovara društvu u kome deluje, pružajući mu osnažene pojedince koji će samo društvo popravljati, sprovodeći svoje inovativne ideje.

Ideja ovog programa nije bila da obrazuje za jednu ideju, ideologiju, politiku ili teorijsku pretpostavku, već da bude inkubator za mlade pojedince, predstavnike različitih profila formalnog obrazovanja, dajući im znanja i veštine koje nemaju prilike da dobiju u svom fakultetskom okruženju. Ideja je bila, a i dalje jeste da pojedinci ne izlaze s programa tako što jedva čekaju zvono ili istek sata predviđenog za predavanje.

Izvor: Arhiva BOŠ-a

Ideja je bila da im se ponudi prostor da rastu sa saznanjem da u svakom trenutku imaju podršku za to. Iz tog, tako neformalnog, rasterećenog i šarenog programa izlaze pojedinci koji su pioniri promena i inovacija u svom okruženju. Da taj cilj nije bio dostignut svaki put iznova, pretpostavimo da ne bi postojao trenutak u kome ovaj tekst nastaje.

Najveći dar neformalnog obrazovanja jeste što pojedincu daje priliku da uči da bi rastao i stvarao. Uči da bi osmislio šta je još potrebno za njegov rast. Nisu programi neformalnog obrazovanja tu da bi najavili da je kolokvijum za dve nedelje ili da prezentacija o nasumičnoj temi mora da bude spremna za prekosutra, jer su to dodatni predispitni poeni.

Jedan od tih neformalnih, pomenuti program u svom imenu ima magičnu reč budućnost. I ima je vrlo svesno odabrano.

Pozna generacija milenijalaca raste i sazreva u okruženju u kome je važno da zna kako je nekada bilo. A sve to traje dok istražuje i gleda kako je vršnjacima u Evropi, u kojoj je ipak važnije pitanje kako će biti.

Studije budućnosti prepoznaju da je važno dati toj generaciji priliku da kad planira, zna šta može da planira.

Da o svom razvoju i ambicijama misli upravo u okvirima u kojima evropski vršnjaci misle ili makar približno tome.

Studije budućnosti prepoznaju i da je važno na multidisciplinarni način učiti o trendovima u nauci, o veštinama, o onome što Evropa i svet rade, bez obzira na to kako će njihove profesije i lični putevi izgledati. Razvijati program koji ima ovakav cilj je izazovno, ali važno i moguće.

Obrazovni programi iza sebe sada imaju oko 1.250 pojedinaca sa ovakvim iskustvom. Neki od njih vode, pomažu ili učestvuju u tim dugim, a važnim pregovorima Srbije sa EU.

Ideja Studija budućnosti nije bila da obrazuje za jednu ideju, ideologiju, politiku ili teorijsku pretpostavku. Ideja programa jeste da bude inkubator za mlade pojedince koji su predstavnici različitih profila formalnog obrazovanja, dajući im znanja i veštine koje na taj način nemaju prilike da dobiju u svom fakultetskom okruženju.

Neke od vrednosti organizacije u kojoj se ovaj program razvija su otvorenost, inovativnost, sloboda, kvalitet i odgovornost. Ovako navedene su komplementarne sa evropskim vrednostima, a znamo da nije bilo prepisivanja na ispit.

Ujedinjena Evropa nije država, iako ima svoju zastavu i himnu.

BOŠ nije škola, iako ima svoje studente i tako se zove.

Ali i Evropa i BOŠ imaju jasan sistem očuvanja identiteta pojedinca koji se Evropljanima ili BOŠovcima zovu.

Sloboda, demokratija, znanje (i njegov rast), inovacije i jednakost su zajedničke vrednosti ove (ne)države i (ne)škole.

Odabrani studenti beogradskih univerziteta jedne države, koja nije članica EU, ipak jesu u jednom sigurnom gnezdu koje raste već 26 godina, a deli i neguje evropske vrednosti.

O ovome BOŠ uči i pojedince koji su deo sistema formalnog obrazovanja. Uči i smelo pokazuje svoje zadatke sa idejom da će se sistem formalnog obrazovanja odvažiti da makar jedan deo rešenja zadataka prepíše.

*Danijela Grubnić,
Beogradska otvorena škola*

Intervju, Lazar Džamić

U TRAGANJU ZA MITSKOM DUŠOM

Nas u Evropi u najboljem slučaju vidim kao malo prezdravelog bolesnika, u najgorem kao žarište nerešivih sukoba, evropsku Palestinu. Naša uloga u evropskoj budućnosti će biti jasna onog momenta kada budemo imali jasnu sliku o našoj ulozi u sopstvenoj budućnosti.

Lazar Džamić je jedan od vodećih svetskih digitalnih stratega, pisac, predavač digitalnog marketinga, bivši šef za brend planiranje u evropskoj centrali Gugla, a moglo bi se nabrojati još dosta toga. Razgovaramo o obrazovanju i preporukama za čitanje, o Evropi i Srbiji, kao i Srbiji u Evropi, o mladima u Londonu, ali i o našoj zbunjenosti i nesposobnosti da pronađemo svoje mesto.

BOŠ: Dugo ste živeli u Londonu – da li možete da nam navedete tri najvažnije razlike koje uvidate kada su mladi i njihov razvojni put, ambicije i očekivanja u Londonu (UK in general) i u Beogradu (SRB in general) u pitanju?

LAZAR DŽAMIĆ: Neke koje su meni najočiglednije su ove: Ovde je uspeh da se napusti zemlja, jer su mnoga vrata zatvorena po partijskoj, rođačkoj ili kulturnoj osnovi. Tamo je upeh da se napusti kancelarija, ako je moguće, da se dobije sloboda kontrole svog vremena, svog života, kroz samostalni rad bez robovanja korporacijama. U oba slučaja u pitanju je želja za slobodom izbora, za realizacijom sopstvenih mogućnosti, samo na drugim nivoima.

Mladi u UK ne veruju mnogo institucijama, ali veruju svojim očima: vrlo malo ljudi oko njih se obogatilo na nepošten način ili tako što su bili glupi ili nestručni. Tako da je bazični poriv da se bude vrlo dobar u nečemu, ekspertiza je najveća valuta. Kod nas je, znamo, drugačije, stručnost se zaista ceni samo ako se ode.

U Londonu nemate dovoljno iskustva ako u prvih deset godina svoje karijere niste promenili bar tri posla. Smatra se da bez toga nemate izloženost različitim metodima, načinima razmišljanja i rešavanja problema, korporativnim kulturama. Dakle, to vam je dobro da imate u CV-ju. Kod nas je obrnuto.

Mladi u UK ne veruju mnogo institucijama, ali veruju svojim očima: vrlo malo ljudi oko njih se obogatilo na nepošten način ili tako što su bili glupi ili nestručni. Tako da je bazični poriv da se bude vrlo dobar u nečemu, ekspertiza je najveća valuta. Kod

Izvor: Privatna arhiva

nas je, znamo, drugačije, stručnost se zaista ceni samo ako se ode. Razlika je, naravno, u sistemima i ti sistemi su najjači faktor oblikovanja ambicija, razvojnih puteva i karijernih izbora kod nas i u UK.

BOŠ: Vi ste jedan od profesora na Univerzitetu Singidunum. Šta je po Vašem mišljenju ono što bi bile prve preporuke za promene u našem sistemu formalnog obrazovanja kako bi postao evropskiji i kompetitivniji sa sistemima obrazovanja razvijenih evropskih država?

LAZAR DŽAMIĆ: Pre svega usklađivanje univerzitetskih stepena između nas i sveta i mnogo brže i lakše prepoznavanje i nostrifikacija stranih obrazovnih nivoa. Znam za mnogo primera gde se naši programi razlikuju po strukturi od stranih, pa bez obzira što je neko završio vrlo uglednu muzičku ili poslovnu školu u UK, tu diplomu ne može da registruje i prevede kod nas jer ti sistemi nisu priznati. Tako da mnogi naši stručnjaci koji bi želeli da predaju kod nas ili da nastave karijeru to ne mogu. Tako gubimo dragocen intelektualni kapital.

Drugi problem je u beskrajno sporom prepoznavanju i akreditaciji novih zanimanja. Svakog meseca se u svetu kreira nekoliko novih hibridnih zanimanja. Trenutno, po mojoj proceni, u Srbiji postoji nekoliko stotina zanimanja koja su regularna u razvijenom svetu, a za koje kod nas nije moguće dobiti akademsku akreditaciju, kao ni za smerove koji bi ih obučavali. UX, kognitivne nauke, bihejvioralna ekonomija...

Privreda to traži, ali akademske institucije to uglavnom ne isporučuju, jer je teško akreditovati te profesije.

BOŠ: Pričamo o budućnosti – možete li nam reći gde vidite Evropu za deset godina i koja je uloga i mesto Srbije u Evropi budućnosti?

LAZAR DŽAMIĆ: Teško je to predvideti jer zavisi od političkih odluka, koje su nepredvidljive. Ako nas populizam ne pojede, ako nas ne preplave milioni izbeglica iz Afrike i Azije zbog klimatske krize, ako se Evropa izборi s neoliberalizmom itd., onda je vidim reformisanu, ravnopravniju i s novim oblicima organizovanja privrede i društva. S novim obrazovanjem koje mlade priprema za višestruku promenu zanimanja tokom radnog

Ako nas populizam ne pojede, ako nas ne preplave milioni izbeglica iz Afrike i Azije zbog klimatske krize, ako se Evropa izборi s neoliberalizmom itd., onda je vidim reformisanu, ravnopravniju i s novim oblicima organizovanja privrede i društva.

veka, za vežbanje sposobnosti rada s inteligentnim mašinama i velikim setovima podataka. Manje trivijalnu, više aktivističku, posebno u borbi za ograničavanje klimatskih promena.

A Srbiju... nas vidim kao i do sada: zbunjenu, stalno u traganju za nekom svojom mitskom dušom, možda u Evropi, možda kao evroazijsku koloniju. Nas u Evropi u najboljem slučaju vidim kao malo prezdravelog bolesnika, u najgorem kao žarište nerešivih sukoba, evropsku Palestinu. Naša uloga u evropskoj budućnosti će biti jasna onog momenta kada budemo imali jasnu sliku o našoj ulozi u sopstvenoj budućnosti.

BOŠ: **Kako bismo razumeli gde smo i šta nas očekuje važno je da pratimo trendove, razumevamo izazove i pripremamo se za njih. Šta preporučujete mladima kao obaveznu literaturu kada su oni i njihov položaj i budućnost EU u pitanju?**

LAZAR DŽAMIĆ: Knjige Džordža Monbioa, Džozefa Hita, *Vrli novi svet* Oldosa Hakslija i vrlo važnu knjigu Nila Postmena *Zabavljanje do smrti* (Amusing Ourselves to Death). Takođe i *Misliti brzo i sporo* Danijela Kanemana. Sve one pomažu da se objasni današnji svet, ali i kuda bi moglo da se ide... I naravno, *Jugaad*, knjigu o „siromašnoj inovaciji”. Naše siromaštvo i nedostatak resursa bi mogli da se pretvore u prednost ako bi se naše snalaženje pretvorilo u akademsku i naučnu disciplinu.

*Intervju priredila: Danijela Grubnić,
Beogradska otvorena škola*

O učenju i razumevanju

NAŠE EVROPSKE SREDE

Uvek možete da nam se pridružite. Preduslov nije da poznajete, a još manje da volite Evropu. Preduslov je samo da budete radoznali i da nam se otvorenog uma i otvorenog srca priključite u našim razgovorima o idejama koje stoje iza Evrope.

Sećam se, bila je to dve hiljade i neka, ona kada su se godine u XXI veku još uvek pisale sa dve nule između početka i kraja brojke, kada sam zakoračila na 16. sprat Beograđanke i započela ozbiljno da se bavim Evropom, Evropskom unijom i mestom Srbije (tada smo se zvali drugačije, prim. aut.) i sebe u njoj. Iako politikološkinja, s mršavim predznanjem koje sam vukla s Fakulteta u Jove Ilića 165, tada sam započela svoja prva ozbiljna promišljanja. Na BOŠ-u.

Ponedeljkom, sredom i četvrtkom smo bili zasipani gomilom informacija, publikacija, referentnih tačaka, članaka i učestvovali smo.

Slušali smo: Vesnu, Vladu, Srđana, Jelicu, Žarka i Tanju. Slušali smo Milicu i Jovana. Marka.

Slušali, učili i verovali da je Evropa nama blizu, jer se ne tako davno doselila i u naš komšiluk.

Godina se završila, generacija se raspustila, došla jedna nova, a ja sam se nedugo posle vratila na 16. sprat, nekoliko vrata dalje od učionice u koju sam krišom ulazila sredom, sada kao nemi posmatrač, kada su govorili o Evropi.

Moja nema posmatranja, uskoro su postala stidljiva nametanja, dok mi nisu dali priliku da i ja nešto kažem. Studentima. Kao predavačica. I odaću vam najgore čuvanu tajnu ikada, mnogo mi se svidelo. I od tada sam tu. Sredom. Na 16. spratu gde i dalje pričamo o Evropi. Koja je i dalje u komšiluku, onom s početka priče, ali i u nekom mnogo bližem. Još uvek nije u Srbiji (sada se tako zovemo prim. aut.). I o tome, takođe, pričamo. I tu su i: Vlada i Srđan i Vesna i Tanja. I Marko.

Pričamo o budućnosti i spremamo se za nju.

Studentima pri prvom susretu uvek kažem isto: o Evropi učimo da bismo je razumeli. Ali ne samo u njenom identitetskom određenju nego i u njenoj upotrebnosti vrednosti. Za svakoga od nas. Ne učimo iz velikih knjiga, ali učimo od ljudi koji rade na poslovima koje Evropa oblikuje i koji utiču na naše živote, želeli mi to ili ne.

Istina, teram ih da nauče komesare, parlamentarce, razlike u Sa-
vetima i poneku pravnu uredbu – ali ih i naučim(o) šta Evropa

Izvor: Arhiva BOŠ-a

znači, više od putovanja i studiranja bez granica. Učimo da su procesi i interesi koji je oblikuju naša sutrašnja svakodnevnica – da li zato što mogu bolje zaštititi svoje podatke, potrošačka prava, disati čistiji vazduh ili surfovati bez rominga kada odem na more. Pričamo i o potrebi za promenom, o uslovljavanju, o Kosovu, o susedima, o neadekvatnosti odgovora na izazove oko nas, o nedostajanju jednog glasa, o više brzina, o skepticima u i oko nje. I može nam se i da ne volimo Evropu.

Velike reči poput supsidijarnosti, javnih politika, apsorpcionog kapaciteta, merila, skrininga, direktiva, regulativa i strategija, mi pretvaramo u procese, pojmove i stvari koje su nam bliske i koje možemo da objasnimo i drugima.

Velike reči poput supsidijarnosti, javnih politika, apsorpcionog kapaciteta, merila, skrininga, direktiva, regulativa i strategija, mi pretvaramo u procese, pojmove i stvari koje su nam bliske i koje možemo da objasnimo i drugima.

Jer učimo da je razumemo.

Evropa kaže: „Fundamentals first“.

Moj fundamentals su oni. S kojima promišljamo, ogovaramo, učimo i razumevamo Evropu. Od kojih polazimo, s kojima rastemo i od kojih podjednako učimo. Oni kojima će Evropa biti igralište. Oni koji će stajati rame uz rame sa svojim vršnjacima iz Evrope i koristiti te četiri slobode.

Uvek možete da nam se pridružite. Preduslov nije da poznajete, a još manje da volite Evropu. Preduslov je samo da budete radoznili i da nam se otvorenog uma i otvorenog srca priključite u našim razgovorima o idejama koje stoje iza Evrope.

Neki novi pogledi ka Evropi su uvek više nego dobrodošli.

I zato su moje srede i danas posebne. Evropske. Prijatelji znaju da mogu da računaju na mene tek posle 20.00 časova, a treninzi se odrađuju četvrtkom.

Jer sredom i dalje učimo o Evropi.

*Jelena Babić,
Beogradska otvorena škola*

Izvor: Arhiva BOŠ-a

Studije budućnosti

ŠKOLA ZA ŽIVOT

BOŠ već 26 godina, kroz svoje programe neformalnog obrazovanja, doprinosi razvoju istaknutih pojedinaca Beogradskog univerziteta. Nastavne celine, odnosno moduli programa, menjali su se tokom vremena, trudeći se da prate trendove koji u tom trenutku oblikuju društva širom sveta, sa naglaskom na državu u kojoj živimo. Međutim, od samog početka pa sve do danas, jedna od tema ostala je nepromenjena – Evropa i Evropska unija.

Program na kojem se uči o Evropi i EU poslednjih šest godina nosi naziv Studije budućnosti (ranije se zvao - Odeljenje za napredne dodiplomske studije) i u oktobru 2018. upisala ga je 26. generacija studenata. Nastavni program je podeljen u četiri modula na kojima studenti uče o veštinama za budućnost, o budućnosti države i društva, a u okviru učionice 4.0 o četvrtoj tehnološkoj revoluciji. Na poslednjem modulu Pogledi ka Evropi studenti neizbežno promatraju Evropsku uniju.

Beogradska otvorena škola proces evropskih integracija prepoznaje ne kao cilj već kao sredstvo koje nas vodi ka boljem i uređenijem društvu. Odatle i potreba da studentima, mladim i ambicioznim nosiocima budućih društvenih promena, pružimo priliku da uče o Evropskoj uniji koja trenutno, ali i u budućnosti, u velikoj meri utiče na gotovo sve aspekte našeg društva.

Kada su u pitanju evropske integracije, reč budućnost je kod nas gotovo postala sinonim za njih. Odatle i potreba da se jedan modul u potpunosti posveti njima.

Cilj ovog programa je da studente upozna s glavnim globalnim trendovima i izazovima pred kojima se savremeni svet nalazi, kao i da ih za njih pripremi. Dodatno, program studentima pruža znanja i veštine kojima će moći da nadomeste veliku prazninu koje formalno obrazovanje ostavlja za sobom. Neka od tih znanja jesu upravo o temama koje se tiču razvoja Evropske unije, trendova, procesa i njene budućnosti, kao i nerazumevanja šta ona predstavlja za naše društvo.

Izvor: Arhiva BOŠ-a

Kompleksnost Evropske unije čini je na startu teško razumljivom, pogotovu ako ste student BOŠ-a koji dolazi s nekog od prirodnih fakulteta, gde se o ovoj temi govori vrlo malo ili se ne govori uopšte. Kao što i sam naziv programa kaže, od studenata se očekuje da razumeju proces evropskih integracija, ali i da na osnovu naučenog razmišljaju o njenoj budućnosti. Predvideti budućnost Evropske unije u narednih nekoliko decenija deluje gotovo pretenciozno. Međutim, već šestu godinu zaredom studenti nas uveravaju da to nije slučaj.

Kako uspevamo u tome?

Program Studije budućnosti okuplja studente svih Beogradskih univerziteta i njegov kvalitet dobrim delom zavisi od raznovrsnosti studenata, odnosno broja različitih fakulteta s kojih dolaze. Kvalitetu programa doprinose i predavači koji pored akademskog imaju i praktično znanje o temama o kojima govore.

Zamislite debatu u kojoj o budućnosti i politici konkurencije Evropske unije diskutuju student Biološkog fakulteta i predsednik Komisije za kontrolu državne pomoći.

Razumevanje budućnosti, pa i budućnosti Evropske unije, zahteva multidisciplinarni pristup. U Beogradskoj otvorenoj školi učimo studente da će koristeći ovaj pristup biti u mogućnosti da razumeju kompleksne društvene strukture i procese, poput onog kakav je Evropska unija i budu spremni da osmisle adekvatne odgovore na sve izazove koje ona donosi.

Program studentima pruža znanja i veštine kojima će moći da nadomeste veliku prazninu koje formalno obrazovanje ostavlja za sobom. Neka od tih znanja jesu upravo o temama koje se tiču razvoja Evropske unije, trendova, procesa i njene budućnosti, kao i nerazumevanja šta ona predstavlja za naše društvo.

Takav pristup zahteva pre svega kritičko razmišljanje i otvorenost ka novim idejama, ali i spremnost da stvaraju nove ideje i sprovedu ih u dela.

Zbog toga, Beogradska otvorena škola već 26 godina uči studente ne za školu već za život.

*Mijat Barjaktarević,
Beogradska otvorena škola*

Izvor: Arhiva BOŠ-a

PESCO i budućnost evropske vojske

PRVI KORACI KA ZAJEDNIČKOJ ODBRANI

Evropska unija, u celini, izdvaja veliku svotu novca kada su u pitanju vojni troškovi. Prema podacima Minhenskog bezbednosnog izveštaja iz 2017, ukupno države članice izdvajaju gotovo 227 milijardu evra. Ipak, Evropska unija je daleko od statusa ozbiljne vojne sile. Ona je i dalje bezbednosni mrav. Međutim, to će se, po svemu sudeći, promeniti.

Do pre samo sto godina, realnost formiranja zajedničkih evropskih vojnih snaga se smatrala naučnom fantastikom, a vlade tadašnje Evrope su takvu ideju, kao i političku i ekonomsku integraciju, odbacivale i podsmevale joj se.

Ubrzo, međutim, bolna realnost, kao posledica Drugog svetskog rata, neće štedeti nikoga.

Evropa je bila razrušena, ekonomski devastirana, u potpunosti oslabljena i nesposobna da preuzme ozbiljnu ulogu u posleratnom poretku. Iza njenih leđa, u svetu se formirao novi poredak u kome su tada dominirale dve sile – Sovjetski Savez i Sjedinjene Američke Države, a koje su preko njenih istorijskih i kulturnih granica crtale svoje sfere interesa. Nekadašnja kolonijalna moć i prestiž Evrope su sada bili prošlost i svoje mesto su nalazili jedino u istorijskim udžbenicima.

Posleratna Evropa, već polako uokvirena evropskim integracijama kroz dve zajednice – Evropsku zajednicu za uglj i čelik (EZUČ) i Evropsku ekonomsku zajednicu (EEZ), uvidela je da samo udruženim snagama može postati ozbiljan ekonomski, politički i vojni igrač na svetskoj sceni. U takvim političkim okolnostima, rodila se i prva ideja o formiranju zajedničkih vojnih snaga kroz tzv. Plevenov plan, nazvan po francuskom premijeru Reneu Plevenu.

Plevenov plan, koji je podrazumevao kreiranje zajedničkih evropskih snaga, uključujući i zapadnonemačke oklopne jedinice, za svoje vreme bio je suviše napredan. Tako da, nažalost, za njega nije bilo razumevanja – ubrzo je odbijen u francuskom parlamentu, a u Italiji nikad nije ratifikovan. S druge strane, napravljen je kompromis. Zapadna Nemačka je postala deo Zapadnoevropske unije i NATO-a, čime je uokvirena bezbednosna arhitektura u Zapadnoj Evropi.

U narednih pedeset godina, Evropska unija je bila zauzeta dubljom političkom i ekonomskom integracijom svih država Evrope, a o zajedničkim vojnim snagama skoro uopšte nije bilo reči. Ipak, vreme, menjanje geopolitičkih okolnosti, promena ravnoteže snaga u međunarodnim odnosima su učinili svoje.

Izvor: <https://www.defenceiq.com>

Kako je navedeno u Globalnoj strategiji za spoljnu i bezbednosnu politiku Evropske unije iz 2016. godine, ispred nje je vreme „predvidljive nepredvidljivosti” i izložena je pretnjama i urušavanju svih onih vrednosti na kojima počiva zajednički evropski projekat.¹

Revizija bezbednosnog okvira

Evropska unija, u celini, izdvaja veliku svotu novca kada su u pitanju vojni troškovi. Prema podacima Minhenskog bezbednosnog izveštaja iz 2017, ukupno države članice izdvajaju gotovo 227 milijardu evra.² Ipak, Evropska unija je daleko od statusa ozbiljne vojne sile. Ona je i dalje bezbednosni mrav.

Loša alokacija finansijskih sredstava, nedostatak političke volje za veću integraciju u oblasti zajedničke bezbednosti, kao i prisustvo NATO-a kao glavnog stuba evropske bezbednosti, što mnogi koriste kao argument u koristi održavanja trenutnog stanja, doprinose činjenici da Evropska unija, iako najveća svetska ekonomija i politička unija, i dalje nema zajednički kapacitet za rešavanje kriznih situacija, kao i problema u oblasti sajber bezbednosti, terorizma i imigracija.

¹ http://www.mfa.gov.rs/ZPEU_web.pdf

² https://eeas.europa.eu/topics/security-defence-crisis-response/47517/implementing-global-strategy-eu-delivers-security-and-defence_en

S druge strane, u poslednjih nekoliko godina, Evropska unija i njeni građani su svedoci dramatičnih promena širom sveta. Rast tenzija na globalnom nivou, teroristički napadi širom gradova Evrope od 2015. godine, kao i migrantska kriza, doprineli su smanjenju napetosti između atlantista s jedne strane, i komunitarista s druge. Razlika između ova dva bloka je u tome što prvi zastupaju veće učešće NATO-a na polju evropske bezbednosti, dok se drugi zalažu za formiranje zajedničkih evropskih snaga. Ipak, sadašnjost je učinila svoje – počevši od decembra 2013. godine, u Evropskoj uniji je započet proces revizije bezbednog i spoljnopolitičkog okvira EU.

Početa tačka dublje integracije

U istoriji EU će 11. decembar 2017. godine biti upamćen kao istorijski trenutak, kako za samu EU tako i za njene građane. Tada je Evropski savet doneo odluku o uspostavljanju PESCO-a (*Permanent Structured Cooperation*), stalne strukturne integracije u oblasti zajedničke bezbednosti, koju sprovodi 25 od sadašnjih 28 država članica. Nakon nekoliko pokušaja jačanja evropskog sistema odbrane, PESCO predstavlja prvu ozbiljnu strukturnu saradnju evropskih država u oblasti zajedničke odbrane. Na početku samog procesa osnaživanja ovakve saradnje, postojao je veliki skepticizam. Ipak, danas se o PESCO-u već govori kao o početnoj tački svih budućih integracija EU na polju zajedničke odbrane i bezbednosti. Čak mnogi smatraju da je on prva stanica ka formiranju vojske EU.

Šta PESCO predstavlja za EU, kao i za njene građane?

On je zapravo rezultat kompromisa evropskih država, kao i posledica geopolitičkih promena u svetu. PESCO se finansira iz Fonda za odbranu EU, takođe uspostavljenog 2017. godine, i omogućava državama članicama da koriste zajedničku ekonomiju za podizanje svoje vojne proizvodnje i standardizaciju vojne opreme.

Trenutno, u PESCO-u je na dnevnom redu implementacija više od 50 zajedničkih projekata koji se tiču povećanja kapaciteta odbrambenih sposobnosti, realizacije mirovnih misija i slično. Ono što je bitno naglasiti je činjenica da PESCO ne predstavlja

Loša alokacija finansijskih sredstava, nedostatak političke volje za veću integraciju u oblasti zajedničke bezbednosti, kao i prisustvo NATO-a kao glavnog stuba evropske bezbednosti, što mnogi koriste kao argument u koristi održavanja trenutnog stanja, doprinose činjenici da Evropska unija, iako najveća svetska ekonomija i politička unija, i dalje nema zajednički kapacitet za rešavanje kriznih situacija, kao i problema u oblasti sajber bezbednosti, terorizma i imigracija.

protivtežu i konkurenciju NATO-u u Evropi. Severnoatlantska alijansa i dalje predstavlja glavni stub odbrane i bezbednosne arhitekture Evrope.

Učešće država članica u ovom modelu strukturne saradnje je isključivo na dobrovoljnoj bazi, stoga ne postoji pritisak na države članice da budu učesnice u realizaciji zajedničkih projekata. S druge strane, i države koje nisu članice EU mogu učestovati u određenim misijama, ali nemaju ulogu u odlučivanju.

PESCO predstavlja rezultat velikog kompromisa i ostvarenje višedecenijskog sna mnogih evropskih političara. Trebalo je dosta vremena i mnogo bolnih trenutaka da Evropa konačno shvati da su joj potrebne zajedničke odbrambene snage, kako bi zaštitila svoje građane i sve one vrednosti na kojima je utemeljena evropska ideja.

*Aleskandar Somer,
student 26. generacije
Studija budućnosti*

Sintetička biologija i EU

NA CIVILIZACIJSKOJ RASKRSNICI

Regulatorna tela Evropske unije moraju biti neprestano u toku s brzim promenama i razvojem ove oblasti, a naučna dostignuća implementirana u obrazovne programe na svim nivoima. Neophodno je uzeti u obzir da bi potencijalna birokratizacija mogla značajno usporiti taj razvoj, pa je zato bitan dijalog i podsticanje komunikacije između struke, nevladinog sektora i evropskih zvaničnika.

U bajkama, dovoljan je jedan zamah magičnim štapićem da princa pretvorimo u žabu, a miša u krilatog konja. Zahvaljujući ljudskoj mašti i naučno-tehnološkom napretku, danas, u realnosti stvaramo podjednako neobične pojave poput pauk-koze koje proizvode paukovu mrežu umesto mleka, kiborg-bube kojima se kompjuterski upravlja i mikroorganizme koji nam pomažu u proizvodnji lekova.

Razvoj sintetičke biologije, i novih organizama, sa sobom postavlja i pitanje intelektualne svojine i komercijalizacije, čiji tok odluka može oblikovati pravac budućih istraživanja kao i celokupnu industriju. Da li će kompanije koje ostvare najveću prednost u početnim koracima (npr. Microsoft), držati i monopol? Koliko bi preodubile jaz između bogatih i siromašnih?

Čovekova težnja da uspostavi kontrolu nad prirodom potiče još od agrikulturnog doba, kada je vršena selekcija i uzgajanje onih vrsta od kojih je bilo više koristi. Time je omogućen veliki civilizacijski napredak, ali je ujedno to i doprinelo značajnoj transformaciji genetičkih karakteristika mnogobrojnih životinjskih i biljnih vrsta.

Početak 21. veka odlikuje se ubrzanim razvojem informacionih tehnologija, inženjerstva i biotehnologije koje su omogućile pojavu nove interdisciplinarnе oblasti – sintetičke biologije. Jedno od rastućih pitanja jeste razumevanje značaja i uticaja koju ova oblast može da ostvari ne samo na ekonomiju i tržište već i društveni razvoj celokupne zajednice poput Evropske unije.

Rešenja i rizici

Evropska investiciona banka je 2016. godine objavila izveštaj u kojem naglašava značaj većih ulaganja u sektore razvoja biomedicine i softvera. Digitalna revolucija koja se odvijala devedesetih godina prošlog veka negativno je uticala na produktivni rast Unije, kao i na kapacitet evropske industrije da pruži kompetitivne poslove i viši životni standard u poređenju sa SAD i drugim državama. Na osnovu poređenja prijavljenih patenata u istraživačkom sektoru, statističke analize pokazuju da Evropska unija i dalje značajno kaska u odnosu na SAD i Japan. Evropska ekonomija ostaje jaka u energetske i transportnim tehnologijama, ali neophodno je da poboljša infrastrukturu, kao i da do-

nese nove zakonske regulative, kako bi se prilagodila zahtevima budućnosti i osigurala ekonomsku stabilnost.

Sintetička biologija nudi moguća rešenja na sve veće ekonomske i ekološke izazove, uz razvoj i napredak novih industrija. Korišćenje bioloških sistema kao „ćelijskih fabrika“ već pokazuje uspešne rezultate u proizvodnji lekova poput antimalarijskog leka, kombinovanjem genetičkih komponenti iz tri različite biološke vrste. U agrikulturi, sintetička biologija bi mogla značajno da smanjiti upotrebu pesticida, stvaranjem otpornijih i kvalitetnijih vrsta. Energetski sektor polaže nade u razvoj biogoriva koji su istovremeno ekonomski isplativi i ekološki, uz manje štetnih nusproizvoda i otpada. Ekološka budućnost bi mogla biti značajno izmenjena zahvaljujući sintetičkim organizmima koji detektuju i uklanjaju teške metale, kontaminante i druge molekule koji štete okruženju, čime bi pomogli bioremedijaciji ugroženih staništa. Uprkos tome, neki stručnjaci smatraju da su biološki sistemi i dalje previše nepredvidivi i nedovoljno proučeni. Potencijalni rizici uključuju nepredviđene negativne uticaje koje sintetički organizam može imati na ekosistem, njegovo potencijalno ukrštanje s prirodnim organizmima i gubitak čovekove kontrole nad veštačkim oblikom života.

Da li možemo opstati kao vrsta umnogome zavisi na koji način ćemo „magični štapić“ upotrebiti u kreiranju sveta budućnosti – da li smo spremni da prihvatimo prirodu kao našeg saradnika umesto neprijatelja i osvestimo da naša uloga u ekosistemu ne može biti iznad zakona prirode.

Razvoj sintetičke biologije, i novih organizama, sa sobom postavlja i pitanje intelektualne svojine i komercijalizacije, čiji tok odluka može oblikovati pravac budućih istraživanja, kao i celokupnu industriju. Da li će kompanije koje ostvare najveću prednost u početnim koracima (npr. *Microsoft*), držati i monopol? Koliko bi posledice zloupotrebe ove pozicije štetile društvenom napretku? Koliko bi produbile jaz između bogatih i siromašnih? Stoga je neophodno razumeti društveni kontekst i etička pitanja koje donose inovacije u ovoj oblasti.

Izvor: <https://www.cnn.com>

Pružiti ruku prirodi

Evropska unija je ustanovila mapu razvoja strategije koja bi pokrivala koordinaciju naučnih projekata osnivanjem internacionalnih mreža, podsticanje interdisciplinarnе edukacije i saradnje istraživača, kao i transparentnu komunikaciju s drugim sektorima i javnosti. Formiranje jasnih smernica i regulativa uključivalo bi i analize rizika i socioetičke studije za regulaciju oblasti, kao i usklađivanje zakona na nacionalnom nivou.

Regulatorna tela EU moraju biti neprestano u toku s brzim promenama i razvojem oblasti, a naučna dostignuća implementirana u obrazovne programe na svim nivoima. Neophodno je uzeti u obzir i da bi potencijalna birokratizacija mogla značajno da usporiti razvoj oblasti, stoga je bitan dijalog i podsticanje komunikacije između struke, nevladinog sektora i evropskih zvaničnika. Za uspešno pozicioniranje Evropske unije kao vodeće u novonastajućem industrijskom ekosistemu, ključan je faktor uspešne internacionalne saradnje i jedinstvene politike svih država članica.

Može se smatrati da se ljudi ponovo nalazi na civilizacijskoj raskršnici. Da li možemo opstati kao vrsta, umnogome zavisi na koji način ćemo „magični štapić“ upotrebiti u kreiranju sveta budućnosti – da li smo spremni da prihvatimo prirodu kao našeg saradnika umesto neprijatelja i osvestimo da naša uloga u ekosistemu ne može biti iznad zakona prirode.

Sandra Predić,
studentkinja 26. generacije
Studija budućnosti

STUDIJE BUDUĆNOSTI

Multidisciplinarni moduli čine ovaj program jedinstvenim i omogućavaju studentima da se na jednom mestu i kroz jedan program bave temama koje bi inače zahtevale najmanje tri konvencionalna i uskospecijalizovana programa.

Beogradska otvorena škola već 26 godina realizuje jednogodišnje akademske studije, za odabrane studente Beogradskog univerziteta. Studije budućnosti predstavljaju multidisciplinarni program neformalnog obrazovanja, koji je namenjen studentima završnih godina osnovnih studija ili studentima master studija.

Cilj Studija budućnosti je da studente upoznaju s glavnim globalnim trendovima i izazovima pred kojima se nalazi savremeni svet. Ove studije treba da pruže odgovor na pitanje kako se oblikuje savremeno društvo prateći iskustva iz prošlosti, ali i otvarajući pitanja od važnosti za društveni, kulturni, politički i antropološki razvoj savremenog čoveka. Studije budućnosti treba da podstaknu i razviju interesovanje i debatu o najznačajnijim pravcima kretanja druge decenije 21. veka i da studenti-

ma omoguće uvid u najvažnija pitanja koja će se postavljati u budućnosti savremnom čovečanstvu: odnos države i društva, izazovi postdemokratskog sveta, razvoj novog multipolarnog sveta, dometi globalizacije, održivi razvoj, pitanje identiteta i nacionalne države, političko ujedinjenje Evrope i budućnost evropskih integracija, medijsko oblikovanje sveta, društvo znanja i nove tehnologije, nanotehnologija i nova tehnološka evolucija, budućnost radne snage i genetika.

Program Studije budućnosti se temelji na multidisciplinarnim modulima znanja i veština, programu stažiranja, pisanju završnog projekta, Alumni2Students programu mentorstva, ali i mnogobrojnim izbornim i slobodnim aktivnostima. Program se konstantno unapređuje i usklađuje s potrebama korisnika i modernim tendencijama u obrazovanju.

Teme koje Studije budućnosti obrađuju na specifičan, multidisciplinarni i interaktivan način su pažljivo odabrane od strane skupa eksperata koji čine Programski odbor i imaju za cilj razvoj znanja, veština i društvene svesti studenata. Multidisciplinarni moduli čine ovaj program jedinstvenim i omogućavaju

Izvor: Arhiva BOŠ-a

studentima da se na jednom mestu i kroz jedan program bave temama koje bi inače zahtevale najmanje tri konvencionalna i uskospecijalizovana programa. Moduli su svojom sadržinom usmereni na četiri celine: Budućnost države i društva, Veštine za budućnost, Pogledi ka Evropi i Učionica 4.0. Moduli znanja i veština omogućavaju studentima da kritički i argumentovano pokreću i učestvuju u debatama o budućnosti države i društva, društva znanja i budućnosti Evrope. Veštinama za budućnost studenti imaju mogućnost da unaprede svoje veštine kao što su: veština javnog nastupa, veštine upravljanja karijerom, veštine upravljanja finansijama, veštine onlajn-komunikacije i prezentacije, socijalne i emocionalne inteligencije. Te veštine će povećati njihovu zapošljivost i konkurentnost na tržištu rada, a imaće i prilike da ih dodatno razvijaju i na svom programu prakse ili na prvom zaposlenju.

Beogradska otvorena škola podstiče brojne izborne i slobodne aktivnosti, pa pored obavezne nastave studenti imaju prilike da učestvuju u Zimskoj školi timskog rada, psihološkim radionicama i književnim večerima. Cilj ovih aktivnosti je da studenti razmenjuju znanja, veštine i iskustva i na taj način se bolje upoznaju, unaprede svoju komunikaciju, razviju timski duh i povežu se u koherentnu grupu.

Studenti i studentkinje Studija budućnosti su radoznali, nemirnog duha, aktivni, ambiciozni, željni znanja i neprekidnog ličnog i profesionalnog razvoja s vrlo jasnim osećajem i potrebom da svoju zajednicu menjaju i čine je boljom. Afirmacijom uloge dodatnog i drugačijeg obrazovanja u sticanju i otkrivanju novih znanja i veština, većina polaznika Studija budućnosti iskoristila je retku priliku koja im je pružena da budu otvoreni i prevaziđu ustaljene barijere klasičnog obrazovanja. Prožimanje različitih ideja i iskustava uvek je bila najveća vrednost u obrazovnim programima Beogradske otvorene škole, što daje posebnu dinamiku i raznovrsnost obrazovnom procesu. O rezultatima ovog programa najviše govore sami alumnisti, koji su i danas uključeni u brojne aktivnosti BOŠ-a.

Prepoznajući i razvijajući buduće nosioce društvenih promena, BOŠ kroz Studije budućnosti već 26 godina doprinosi razvoju boljeg društva zasnovanog na slobodi, znanju i inovacijama i već 26 godina ostaje Priča o ljudima.

*Milica Vukadinović,
Beogradska otvorena škola*

BOŠ
BEOGRADSKA
OTVORENA
ŠKOLA

Beogradska otvorena škola

Masarikova 5/16,
11000 Beograd, Srbija

T: +381 11 30 61 372
F: +381 11 36 13 112
E: eupregovori@bos.rs
W: eupregovori.bos.rs i www.bos.rs
S: facebook.com/BOSPolicyLab
S: twitter.com/BOSPolicyLab

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA

PROGOVORI O PREGOVORIMA

Ukoliko želite da redovno dobijate bilten „**Progovori o pregovorima**”, prijavite se **OVDE**.

Stalo nam je do Vašeg mišljenja i povratne informacije – molimo Vas da nas kontaktirate odgovorom na mejl eupregovori@bos.rs i pošaljete nam sugestije o tome kako možemo da poboljšamo ovaj bilten. Takođe, ukoliko smatrate da bilten nije relevantan za Vaš delokrug rada ili ako niste zainteresovani da ga primete ubuduće, možete nam to javiti odgovorom na ovu **poruku**.

Ukoliko želite da primete informacije o specifičnim poglavljima u okviru procesa pregovara Srbije sa EU, popunite **Upitnik**, koji se nalazi na sledećem **LINKU**.